

DOI 10.36074/logos-31.10.2025.009

БАР'ЄРИ ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЗАКОНОДАВЧИЙ ПРОЦЕС УКРАЇНИ

Домашенко Сергій Віталійович¹

1. здобувач наукового ступеня доктора філософії*Приватний вищий навчальний заклад «Київський університет культури», УКРАЇНА***ORCID ID: 0009-0005-5585-2803**

Інтеграція штучного інтелекту (ШІ) у законодавчий процес – потужний інструмент для підвищення ефективності, прозорості та якості законотворчості.

Проте, фактичне впровадження ШІ в законодавчий процес України стикається із численними перешкодами, які потребують системного аналізу. Серед наявних перешкод можна назвати такі:

1. *Немає законодавства.* В Україні немає цілісного нормативно-правового регулювання штучного інтелекту. Хоча існують «Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні» [1], дорожня карта з регулювання штучного інтелекту в Україні [3], Біла книга з регулювання ШІ [3], у травні 2025 року Кабміном було затверджено план заходів, яким доручено розробити й подати до КМУ проєкт закону про правового врегулювання у сфері розвитку штучного інтелекту до IV кварталу 2026 року [2], а регулювання деяких аспектів використання ШІ здійснюється фрагментарно, через норми Цивільного кодексу України, та законів «Про захист персональних даних», «Про інформацію», «Про основи забезпечення кібербезпеки», «Про авторське правота суміжні права», «Про електронну комерцію» [11]. Однак, це не створює комплексного правового поля для регулювання, створення, використання та контролю систем ШІ.

Отже, брак єдиного законодавства створює правову невизначеність, яка гальмує впровадження ШІ в законодавчий процес, оскільки немає чіткої регламентації застосування штучного інтелекту в законодавчому процесі: правового статусу та автономності систем ШІ; відповідальності за дії, здійснені за допомогою ШІ; авторства на результати, створені ШІ; стандартів безпеки та прозорості алгоритмів; правил використання ШІ в підготовці, аналізі та прогнозуванні законодавчих рішень.

SECTION 4.

GESTION, ADMINISTRATION PUBLIQUE ET ADMINISTRATION

2. Неоднозначне ставлення до технологій ШІ та страхи громадськості. Неоднозначне ставлення суспільства до ШІ формують психологічні бар'єри до прийняття рішень щодо інтеграції ШІ в державне управління.

За даними Kantar Ukraine 50% опитаних позитивно ставляться до ШІ загалом, а 73% згодні із твердженням, що ШІ здатний покращити життя людства. Але громадяни відчувають і ризики, що пов'язані із ШІ – етичні, соціально-економічні та екзистенційні [7]. Соціологічне дослідження «Active Group» показало, що 35,7% українців побоюються великого ризику тотального контролю через ШІ, а 35,1% – загрозу втрати роботи [4].

Таке неоднозначне ставлення суспільства до ШІ є важливим бар'єром, адже законодавці мусять брати до уваги очікування і страхи виборців. Якщо значна частина суспільства має певні страхи або недовіряє системам ШІ це стримує впровадження даних технологій у законодавчий процес та вимагає розроблення прозорих етичних кодексів та норм.

3. Недостатня кваліфікація кадрів. Ефективне застосування ШІ вимагає відповідних компетенцій у персоналу. Як зазначає Вадим Власенко, архітектор рішень компанії «ЕРАМ Україна», головною перешкодою для швидшої імплементації систем ШІ в Україні залишаються недостатній рівень знань та фахової підготовки спеціалістів, а також обмежені фінансові ресурси для інвестування в розвиток інновацій [5].

Відсутність кадрової спроможності негативно впливає на якість управлінських рішень, ефективність реалізації державних цифрових проєктів і створення правових механізмів регулювання ШІ.

Як зауважує Всесвітній фонд демократії, знання про принципи функціонування ШІ та його правові аспекти залишаються обмеженими навіть серед інженерів, а державні службовці взагалі недостатньо підготовлені до роботи з ним. Брак знань не лише перешкоджає ефективній інтеграції та застосуванню, а й робить зацікавлених осіб у парламентах вразливими до зовнішніх впливів [6].

Система підготовки кадрів тільки формується. Для розв'язання проблеми кваліфікації кадрів державою було реалізовано деякі освітні заходи. У 2025 році Дослідницька служба Верховної Ради спільно з CDTO Campus провела навчальні заходи для депутатів і працівників парламенту, спрямовані на ознайомлення із сучасними інструментами штучного інтелекту та надання практичних рекомендацій щодо їх ефективної інтеграції в законотворчу та аналітичну діяльність парламенту [8]. Мінцифри разом з Google та CDTO Campus у 2025 році запустило програму «Штучний інтелект для державного сектору» [13]. НАДС має затверджену короткострокову програму підвищення кваліфікації «Штучний інтелект у роботі публічного службовця» [14].

Ці ініціативи є важливим кроком уперед, однак вони переважно зосереджені на підвищенні базової цифрової грамотності, а не на формуванні більш складних компетенцій.

4. *Фінансові бар'єри.* Розвиток ШІ в держсекторі потребує значних інвестицій у інфраструктуру, дослідницькі проекти, підготовку кадрів та впровадження інноваційних сервісів. У воєнний стан пріоритетом державного бюджету України є фінансування безпеки та оборони. У 2025 році на безпеку та оборону спрямовано понад 2,2 трлн грн (понад 26% ВВП) [12]. Такий перерозподіл коштів є об'єктивно необхідним але це обмежує фінансування інноваційних і цифрових проєктів, зокрема, у сфері розвитку систем ШІ.

5. *Технічна інфраструктура та кібербезпека.* Якісне впровадження ШІ в законодавчий процес, неможливе без сучасної технічної інфраструктури, потужних серверів, дата-центрів і надійного кіберзахисту. Ця проблема особливо актуальна в умовах воєнного стану, коли кібератаки в Україні фіксуються дедалі частіше (рис. 1). Інфраструктурні рішення держсектору залишаються здебільшого застарілими, що ускладнює впровадження новітніх технологій.

Для подолання цих проблем у 2025 році Мінцифри ініціювало створення AI Factory – проєкту з розвитку цифрової інфраструктури та підвищення кіберстійкості України за рахунок використання внутрішніх хмарних дата-центрів і зберігання даних в Україні [9]. Однак реалізація AI Factory потребує значних коштів, а результати очікуються у довгостроковій перспективі.

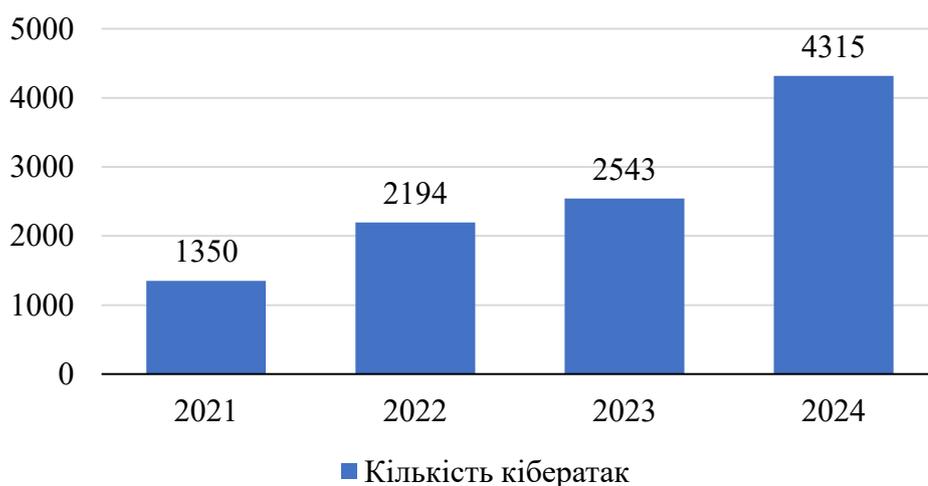

Рис. 1. Показники кібератак на Україну з 2021 по 2024 роки

Джерело: побудовано за даними [10]

SECTION 4.

GESTION, ADMINISTRATION PUBLIQUE ET ADMINISTRATION

Імплементация ШІ в законодавчий процес України стикається з низкою взаємопов'язаних правових, соціальних, фінансових і технічних бар'єрів. Для їх подолання потрібна цілісна державна політика, спрямована на формування правових основ розвитку ШІ, підготовку фахівців, стабільне фінансування та модернізацію технічної інфраструктури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] *Штучний інтелект: проблеми та перспективи правового регулювання в Україні та ЄС.* (б. д.). НААУ. <https://surl.cc/araonx>
- [2] *Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2025-2026 роки.* (б. д.). Офіційний вебпортал парламенту України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-2025-p#Text>
- [3] *Правові аспекти використання штучного інтелекту в Україні: регулювання та етика - Юридична компанія Justice.* (б. д.). Юридична компанія Justice в Дніпрі. <https://surl.lu/bodix>
- [4] *Половина українців вважає, що штучний інтелект покращить державне управління, але майже стільки ж побоюються ризиків контролю й втрати роботи | Active Group.* (б. д.). Active Group | Маркетингові та соціологічні дослідження. <https://surl.lt/jxgshj>
- [5] *Галузеві тренди. Штучний інтелект в Україні: як розвивається галузь | Kyivstar Business Hub.* (2025, 14 січня). Kyivstar Business Hub — корпоративний блог для бізнесу. <https://surl.li/bwmbjt>
- [6] Фіціліс, Ф., фон Люке, Й., де Вріезе, Ф., Мікрос, Дж., Пальмірані, М., Рід, А., Шефбек, Г., Пастор-і-Камараса, А., Ганьон, С., Альберто де Олівейра Ліма, Ж., Нільфі, А., Теодоракопулос, Г., Апаричіо, М. К., Чінкунегі, Х. д. Д., Гершовіц, А., Сакс, А., Чекуоліс, Й., Рукерт, Дж., Шварц, Е., ... Гарріс, М. (2024). *Керівні принципи застосування штучного інтелекту в парламентах.* <https://surl.li/gpqquj>
- [7] UA2DAY. (2024, 24 липня). *Костянтин Кривопуст розповів про те, як ШІ регулюватиметься в Україні.* Друкарня. <https://surl.li/twrsfp>
- [8] *Штучний інтелект для законотворчої діяльності: можливості та обмеження.* (б. д.). Дослідницька служба Верховної Ради України. <https://surl.lu/pzyuvo>
- [9] ДП «Редакція газети «Голос України». (2025, 10 серпня). *Мінцифра розвиватиме інфраструктуру для впровадження ШІ в державні сервіси — працюємо над AI Factory.* Голос України - газета Верховної Ради України. <https://www.golos.com.ua/article/385837>
- [10] Паливода, В. (2025, 3 квітня). *Кількість кібератак на Україну зросла майже вдвічі у 2024: хто проводить атаки.* Speka - онлайн-медіа про підприємництво та технології | SPEKA.UA | SPEKA.ua. <https://surl.li/hwlvix>
- [11] *ШІ в Україні: юридичні аспекти | Zilver.* (б. д.). Zilver |. <https://surl.li/tvngiw>
- [12] *Видатки України на оборону зростуть до 26% ВВП у 2025 році.* (б. д.). LIGA.net. <https://surl.li/lcaorq>
- [13] *Штучний інтелект для держслужбовців: запускаємо серію тренінгів разом із Google.* (б. д.). Штучний інтелект в Україні. <https://surl.li/kmnihs>
- [14] *Штучний інтелект у роботі публічного службовця.* (б. д.). Головна сторінка - Портал управління знаннями. <https://surl.lt/posvub>